

ภาคผนวก จ.

แนวคิดการให้บริการทางการแพทย์ของกระทรวงสาธารณสุข ตามพรบ.ประกันสังคม พ.ศ.2533 และพรบ.ประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537

กระทรวงสาธารณสุข(2534) สำนักงานประกันสังคม กำหนดมาตรฐานสถานพยาบาล ที่ให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ประกันตนว่า เป็นสถานพยาบาลขนาดไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยเตียง และมีการบริหารจัดการ เพื่อให้ผู้ประกันตนได้รับความสะดวกในการรับบริการทางการแพทย์ โดยมีการจัดบริการให้แก่ผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มีสิ่งที่แตกต่างสำหรับผู้ป่วยทั่วไป คือ ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบล่วงหน้าไปแล้ว จึงมีความคาดหวังสูงต่อการได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีการรวมกลุ่มเพื่อการต่อรองค่อนข้างสูง สถานพยาบาลประกันสังคมจำเป็นต้องมีการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อจัดบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพและผู้รับบริการพึงพอใจ และจะต้องจัดให้ประชาชนโดยทั่วไปอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น กระทรวงสาธารณสุขจึงได้กำหนดการให้บริการทางการแพทย์ไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

1. ระเบียบงานเวชระเบียน

1.1 บัตรประจำตัวผู้ป่วยและบัตรตรวจโรค

1.1.1 บัตรประจำตัวผู้ป่วยให้ใช้เช่นเดียวกับผู้ป่วยทั่วไป และ ประทับตรารายการค้าว่า “ประกันสังคม” ไว้ที่ส่วนบนของบัตร

1.1.2 บัตรตรวจโรคผู้ป่วย ให้ใช้เช่นเดียวกับผู้ป่วยทั่วไป ให้ประทับตรารายการค้าว่า “ประกันสังคม”ไว้ที่ส่วนบนของบัตร และให้ติดแถบสีไว้ที่มุมขวาเพื่อความสะดวกในการค้นหา

1.2 การทำบัตรประจำตัวผู้ป่วย การทำบัตรประจำตัวผู้ป่วยและบัตรตรวจโรคอาจทำล่วงหน้าตั้งแต่ได้รับบัญชีรายชื่อประกันตนที่มีสิทธิมารับการรักษาที่โรงพยาบาล หรือทำเมื่อผู้ประกันตนมารับบริการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณผู้ประกันตนที่แสดงความจำนงมาขอรับบริการของโรงพยาบาล การทำบัตรล่วงหน้าจะช่วยลดระยะเวลาในการมารับบริการครั้งแรกของผู้ประกันตน

1.2.1 ขั้นตอนในการจัดทำบัตรล่วงหน้า ตรวจสอบผู้ประกันตน ในบัญชีรายชื่อที่ได้ รับจากสำนักงานประกันสังคม

ในกรณีที่มีบัตรตรวจโรคของโรงพยาบาลอยู่แล้ว ให้ใช้บัตรตรวจเดิม แต่ติดแถบสีที่มุมขวาบนเพิ่มเติม และทำบัญชีรายชื่อผู้ประกันตนที่มีบัตรตรวจโรคแล้ว

ในกรณีที่ไม่เคยมีบัตรตรวจโรค ให้จัดทำบัตรประจำตัวผู้ป่วย และบัตรตรวจโรคขึ้นใหม่ตามข้อ 1.2.3 (ก)

1.2.2 ขั้นตอนในการจัดทำบัตรเมื่อผู้ประกันตนมารับบริการ

ตรวจสอบสิทธิของผู้ประกันตนตามข้อ ค.

ในกรณีที่เคยมีบัตรแล้วให้คืนบัตรตรวจโรคเก่าของผู้ประกันตน ประทับตรา “ประกันสังคม” ที่บัตรประจำตัวผู้ป่วย และบัตรตรวจโรคติดแถบสีที่มุมขวาบนของบัตรตรวจโรค ในกรณีที่ผู้ประกันตนมิได้นำบัตรประจำตัวผู้ป่วยมาด้วย ให้ออกบัตรประจำตัวผู้ป่วยให้ใหม่ โดยใช้เลขประจำตัวผู้ป่วยเดิม

ในกรณีที่ยังไม่เคยมีบัตรให้ทำบัตรประจำตัวผู้ป่วย และบัตรตรวจโรคให้ใหม่ตามข้อ 1.2.3 (ก)

1.2.3 การตรวจสอบสิทธิผู้ประกันตนเมื่อมารับบริการ

(ก) การตรวจสอบ

เนื่องจากบัตรประจำตัวผู้ประกันตน มีรายละเอียดเพียง ชื่อ เลขที่ประกันสังคม และเลขประจำตัวประชาชนเท่านั้น ไม่มีรูปถ่ายของผู้ประกันตนติดอยู่ด้วย จึงต้องใช้คู่มือบัตรประชาชนหรือบัตรอื่น ซึ่งให้แทนบัตรประจำตัว

(ข) การตรวจสอบบัญชี

ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับบริการทางการแพทย์ตามที่กำหนดไว้หลังจากจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน ในเวลา 15 เดือน ผู้ประกันตนหรือภรรยาของผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับบริการด้านการคลอดบุตร เมื่อได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 7 เดือน ในเวลา 15 เดือน

1.2.4 การเก็บบัตรตรวจโรค

บัตรตรวจโรคบัตรผู้ป่วยของผู้ประกันตนให้เก็บรวมไว้กับผู้ป่วยอื่น ๆ เรียงตามลำดับเลขที่ประจำตัวผู้ป่วย เนื่องจากอาจมีการเปลี่ยนแปลงสภาพของความเป็นผู้ประกันตนกลับไปกลับมาได้ การติดแถบสีที่มุมบัตรจะเป็นช่วยให้สามารถค้นหาบัตรได้รวดเร็วขึ้น สถานพยาบาลต้องวางมาตรการในการส่งบัตรตรวจโรคคืน ณ สถานที่เก็บโดยไม่ตกหล่น

2. หน่วยประชาสัมพันธ์

ให้เตรียมหน่วยประชาสัมพันธ์ให้พร้อมที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้ประกันตน เมื่อมารับบริการ เช่น ขั้นตอนการรับบริการ สถานที่รับบริการ สิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตน

3. บริการให้คำปรึกษา

ควรจัดให้มีบริการให้คำปรึกษาขึ้น เพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาทางด้านสังคมวิทยา เพื่อให้เกิดความเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองและสามารถปรับตัวดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. บริการผู้ป่วยนอก

4.1 การเตรียมผู้ป่วยประกันตนก่อนพบแพทย์ ให้จัดพยาบาลวิชาชีพ หรือ พยาบาลเวชปฏิบัติ มีหน้าที่รับผิดชอบในการเตรียมผู้ ประกันตนเข้าพบแพทย์โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.1.1 ทำความเข้าใจปัญหาของผู้ประกันตน ที่เป็นสาเหตุให้มาพบแพทย์

4.1.2 บันทึกประวัติการเจ็บป่วยโดยสรุป

4.1.3 เตรียมผู้ประกันตนให้พร้อมที่จะให้ข้อมูลแก่แพทย์ที่เกี่ยวข้อง

การเจ็บป่วย

4.1.4 จัดส่งผู้ประกันตนไปพบแพทย์ตามสาขาที่เหมาะสม

4.2 การจัดห้องตรวจผู้ป่วย

4.2.1 การจัดตั้งคลินิกประกันสังคมในเวลาราชการ ให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของ สถานพยาบาลเองว่า สมควรจัดตั้งคลินิกประกันสังคม แยกออกจากห้องตรวจโรคทั่วไปหรือไม่ ทั้งนี้โดยพิจารณาจาก

4.2.1.1 จำนวนผู้ประกันตนที่มารับบริการที่สถานพยาบาลนั้น โดยยึดหลักว่าผู้รับบริการ 35 คน จะต้องใช้ห้องตรวจ 1 ห้องในเวลา 3 ชั่วโมง ในระยะแรกที่ยังไม่ทราบจำนวนผู้ประกันตนที่มารับบริการ ให้ประมาณว่าผู้ประกันตนจะมารับบริการผู้ป่วยนอก 3 ครั้ง/คน/ปี

4.2.1.2 จำนวนผู้ปฏิบัติงานของสถานพยาบาล

4.2.2 การจัดตั้งคลินิกตรวจโรคทั่วไป นอกเวลาราชการ การจัดตั้งคลินิกตรวจโรคทั่วไปนอกเวลาราชการ ควรครอบคลุมประชาชนทั่วไปที่ต้องการมารับบริการนอกเวลาราชการ ด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกันตนไม่ต้องเสียเวลาทำงานประจำของตน แต่มีข้อจำกัดที่สามารถให้บริการได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น การตรวจวินิจฉัยหรือบำบัดรักษาบางอย่างไม่สามารถกระทำได้

4.3 การให้ความรู้แก่ผู้ประกันตน

ผู้ประกันตนควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของตนเอง ทั้งในเรื่องของโรคที่เป็น การปฏิบัติตนที่เหมาะสม การดูแลตนเอง ตลอดจนการนัดของแพทย์ในครั้งต่อไป ผู้ที่ทำหน้าที่นี้อาจเป็นแพทย์หรือพยาบาลก็ได้

4.4 การใช้เวลารอคอยให้เป็นประโยชน์

ตามจุดที่พักคอยต่าง ๆ ควรจัดให้มีสื่อที่เหมาะสม ให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้มารับบริการตามสภาพปัญหาของท้องถิ่น

4.5 การอำนวยความสะดวกในการรับบริการ

4.5.1 ความสะดวกในการทราบสถานพยาบาลที่ต่าง ๆ ที่จะไปรับบริการต่อ

4.5.1.1 การจัดทำแผนที่ของสถานพยาบาลติดไว้ตามจุดต่าง ๆ

4.5.1.2 การจัดทำป้ายและทิศทางของจุดรับบริการที่ต้องใช้บริการบ่อย

4.5.1.3 การจัดทำเส้นทางเดินสี่ต่าง ๆ

4.5.1.4 การจัดเจ้าหน้าที่นำผู้ป่วยไปยังจุดรับบริการ

4.5.2 การจัดบริการเพิ่มเติมให้ผู้รับบริการ

4.5.2.1 การเพิ่มเติมจุดให้บริการให้อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน เช่น

ห้องเจาะเลือด

4.5.2.2 การให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้แทนของผู้ป่วย เช่น การรับยา

4.5.3 การแยกจุดบริการเฉพาะสำหรับผู้ประกันตน

4.5.3.1 จุดทำบัตร

4.5.3.2 จุดจ่ายยา

4.5.4 การอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

4.5.4.1 ที่นั่งพักรอ

4.5.4.2 การระบายอากาศ

4.5.4.3 น้ำดื่ม

4.5.4.4 ห้องน้ำห้องส้วม

5. บริการผู้ป่วยฉุกเฉิน

ให้จัดระบบบริการผู้ป่วยฉุกเฉินทั้งที่ห้องฉุกเฉิน และในหอผู้ป่วย เพื่อให้สามารถดูแลผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสมทันที่ทั่วทั้งที่ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง

6. การใช้ยาและเวชภัณฑ์

6.1 การส่งจ่ายยาทั่วไป

ให้ใช้เฉพาะยาในบัญชียาหลักเท่านั้น ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้ยานอกบัญชียาหลักให้ผู้อำนวยการพิจารณาตามความเหมาะสมในการสั่งยา ควรสั่งยาเท่าที่จำเป็นที่จะมีผลในการบำบัดรักษาผู้ป่วยเท่านั้น

6.2 การส่งจ่ายยาในผู้ป่วยเรื้อรัง

ในการจ่ายครั้งแรกไม่ควรจ่ายเกิน 30 วัน และในครั้งต่อไปไม่ควรเกินครั้งละ 60 วัน

7. บริการพาหนะรับส่งผู้ป่วย

ให้สถานพยาบาลจัดพาหนะรับส่งผู้ประกันตน เพื่อการรักษาต่อระหว่างสถานพยาบาล ในกรณีจำเป็น

8. มาตรฐานการรักษาพยาบาล

คณะกรรมการการแพทย์ ได้กำหนดมาตรฐานการรักษาพยาบาล เพื่อเป็นหลักประกันให้กับผู้ประกันตน ดังนี้

8.1 มาตรฐานการรักษาพยาบาล

8.1.1 ให้ทำการรักษาพยาบาลเต็มกำลังความสามารถของแพทย์

8.1.2 ให้มีบริการฉุกเฉินตลอด 24 ชั่วโมง

8.1.3 ให้บริการตรวจรักษาโรคตามที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนด

8.1.4 การบริการฉุกเฉิน และการบริการในภาวะปกติของสาขาต่าง ๆ ต้องทำได้น้อยกว่ารายละเอียดที่กำหนด

8.2 สถานพยาบาลของสำนักงานประกันสังคมจะต้อง

8.2.1 มีมาตรฐานตามสำนักงานประกันสังคมกำหนด

8.2.2 ทำสัญญาหรือเอกสารเสนอกับสำนักงานประกันสังคม

8.3 บริการทางแพทย์แก่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนของสำนักงานประกันสังคม ให้บริการครอบคลุมกรณี

8.3.1 ป่วย ประสบอันตรายนอกเวลางาน

8.3.2 คลอดบุตรแก่ผู้ประกันสตรีและภรรยาผู้ประกันตน

8.4 มาตรฐานสถานพยาบาลประกันสังคม

8.4.1 มีบริการผู้ป่วยนอก/ใน

8.4.2 บุคลากรทางการแพทย์พอเพียง

8.4.3 ครุภัณฑ์ทางการแพทย์พอเพียง

8.4.4 บริการทางการแพทย์อย่างมีประสิทธิภาพ

8.4.5 มีหน้าที่เป็นผู้รับประกันหลัก

9. ความครอบคลุมของประโยชน์ทดแทนทางการแพทย์

9.1 กลุ่มโรคและบริการที่ครอบคลุมโดยเงินเหมาจ่าย

9.1.1 กลุ่มโรคและบริการนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ 8 และข้อ 9

9.1.2 เติยงผู้ป่วยและอาหาร (ถ้าต้องการพิเศษนอกเหนือจากที่สถานพยาบาลจัดไว้ให้ ผู้ประกันตนต้องชำระค่าใช้จ่ายตามที่สถานพยาบาลกำหนด)

9.1.3 พาหนะรับส่งผู้ป่วย

9.1.4 ยาและเวชภัณฑ์

9.1.5 การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคตามโครงการแห่งชาติ

9.2 บริการทางการแพทย์โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะทาง ทางสำนักงานประกันสังคมได้กำหนดบริการไว้แต่ละรายการไว้ ดังนี้

9.2.1 การทำไตเทียมแบบล้างโลหิต (Hemo dialysis) สำหรับกรณีไตวายเฉียบพลันที่มีระยะการรักษาไม่เกิน 60 วัน ให้จ่ายเท่ากับค่ารักษาพยาบาลจริงตามความจำเป็นแต่ไม่เกินครั้งละ 3,000 บาท

9.2.2 การฉีดสารเคมีเพื่อทำลายเนื้อเยื่อในร่างกาย (Chemotherapy) ให้จ่ายเท่ากับค่ารักษาพยาบาลจริงตามความจำเป็นแต่ไม่เกิน 12,000 บาทต่อราย

9.2.3 การผ่าตัดหัวใจแบบเปิด (Open heart surgery) ให้จ่ายเท่ากับค่ารักษาพยาบาลจริงตามความจำเป็นแต่ไม่เกิน 100,000 บาทต่อราย

9.2.4 การผ่าตัดใส่อวัยวะเทียม หรืออุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรคภายในร่างกาย (Implantation of prosthesis and instrumentation) ให้จ่ายเป็นค่าวัสดุตามอัตราที่กำหนดไว้

9.2.5 การผ่าตัดดมสมอง ให้จ่ายค่ารักษาพยาบาลรายละ 30,000 บาทตามเงื่อนไข ดังนี้

9.2.5.1 ได้รับการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะ (Craniotomy) เพื่อรักษาโรคเกี่ยวกับเยื่อหุ้มสมอง หรือสมอง และมีโรคแทรกซ้อน การติดเข็มในกะโหลกศีรษะ ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ว่าปลอดภัยเสมอ ไตวายเฉียบพลัน หรือ

9.2.5.2 ได้รับการผ่าตัดถึงในเนื้อสมองและผู้ป่วยไม่รู้สึกร่างตัวเกิน 15 วัน

9.2.5.3 ได้รับการผ่าตัดเกี่ยวกับหลอดเลือดในสมอง และต้องใส่

อุปกรณ์พิเศษ

9.2.6 การทำหมัน ให้จ่ายค่าบริการทางการแพทย์ในกรณีทำหมันชาย เป็นเงิน 200 บาทต่อราย และในกรณีทำหมันหญิงเป็นเงิน 400 บาทต่อราย

9.3 กลุ่มโรคและบริการที่ไม่ครอบคลุมโดยประกันสังคม

9.3.1 โรคจิตตกเว้นกรณีเฉียบพลันซึ่งต้องทำการรักษาในทันที และระยะเวลาการรักษา ไม่เกิน 50 วัน

9.3.2 โรคหรือการประสบอันตราย อันเนื่องมาจากการใช้สารเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด

9.3.3 โรคเดียวกันที่ต้องนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาล มากกว่า 180 วันใน 1 ปี

9.3.4 การทำไตเทียมแบบล้างโลหิตยกเว้นกรณีไตวายเฉียบพลันที่มีระยะเวลาการรักษาไม่เกิน 60 วัน

9.3.5 การตกแต่งเพื่อความสวยงามโดยไม่มีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์

9.3.6 การรักษาที่ยังอยู่ระหว่างค้นคว้าทดลอง

9.3.7 การรักษาภาวะมีบุตรยาก

9.3.8 การผ่าตัดเปลี่ยนอวัยวะถ้าเอาอวัยวะจากบุคคลอื่นมาไม่ได้ แต่ถ้าเปลี่ยนโดยอวัยวะจากตัวเองเบิกได้

9.3.9 การแปลงเพศ

9.3.10 การผสมเทียม

9.3.11 การบริการระหว่างรักษาตัวแบบพักฟื้น

9.3.12 การตรวจใดๆ ที่เกินกว่าความจำเป็นในการรักษาโรคนั้น

9.3.13 ทันตกรรม

9.3.14 แวนตาและเลนส์เทียม

9.3.15 การตรวจเนื้อเยื่อเพื่อการผ่าตัดเปลี่ยนอวัยวะ

9.3.16 การบาดเจ็บหรือโรคที่เกิดเนื่องมาจากการทำงาน